

ESETTÁR*)

MAGANJOG.

238. Mt. 26. §., 1877: XX. t.-c. 5. §. — Nagykorúság iparüzés alapján.

K. Nem vitás, hogy a felperes 1905. március 4-én született és hogy ékként a gépkocsi vétele iránt 1928. évi szeptember hó 19-én kötött ügylet létrejöttékor 24. életévét még nem töltötte be.

A fellebbezési bíróság megállapítása szerint a felperesnek már a gépkocsi vételét hónapokkal megelőzően Budapesten S. és V. cég alatt önálló iparüzlete volt és a felperes ezt az ipart az anyjának, mint természetes és törvényes gyámjának beleegyezésével folytatta; e tényállás alapján pedig a fellebbezési bíróság az 1877: XX. t.-c. 5. §-ára hivatkozással, arra az álláspontra helyezkedett, hogy az önálló iparnak gyámja hozzájárulásával való létytatása következtében az ügylet kötésekör 24. életévét még be nem töltött felperes teljeskorúvá vált.

A felperesnek a megjelölt tényállás és az abból vont jogi következtetése ellen irányuló támadása alapos.

A felperes ugyan maga utalt arra, hogy a S. és V. cégü üzletnek tulajdonosa volt, az azonban nem nyert tisztázást, hogy harmadik személyekkel szemben is a felperes jelentkezett volna üzlettulajdonosnak és hogy ezt az ipart tényleg maga a felperes üzte volna. Ennek ellentmond a fellebbezési bíróságnak az elsőbíróság ítéletéből átvett az a ténymegállapítása, hogy a felperes és V. Károly a gépkocsi vétele iránt folytatott tárgyaláskor az alperes irányában azt a közlést tették, hogy a felperes a S.-féle részvénytársaság tisztviselője.

Az a ténymegállapítás pedig, hogy a felperes anyjának, mint gyámjának beleegyezésével üzte volna a kérdéses ipart, már azért is szabálytalan, mert a fellebbezési bíróság nem adja elő ítéletében, hogy mi alapon állapította meg, hogy a felperes a kérdéses időben anyjának gyámsága alatt állott, amivel szemben a felperes azt vitatja, hogy örökbe fogadó atyjának, G. Etele nyíregyházi lakosnak atyai hatalma alatt állott.

De tévesen alkalmazza a fellebbezési bíróság az alapul vett szabálytalan tényállásra a jogszabályt is, mert az 1877: XX. t.-c. 5. §-a ahhoz, hogy a kiskorú életkora 18. évének betöltése után önálló ipart üzhessen és ezáltal

*) A Grill-féle Uj Döntvénytár 1933. év második felében megjelenő XXV. kötetének előkészített anyagából, a szerkesztők (Dr. Nizsalovszky Endre, Dr. Petrovay Zoltán, Dr. Térty Béla és Dr. Zehery Lajos) hozzájárulásával.

Rövidítések: Cst. = Csödtörvény. K. T. = Kereskedelmi Törvény. Mt. = Magyarország Magánjogi Törvénykönyvének javaslata. Pp. = Polgári Perrendtartás. Tvt. = A tisztességtelen versenyről szóló törvény.

teljeskorúvá váljék, az atyának, illetőleg a gyámnak gyámhatóságilag jóváhagyott beleegyezését kívánja meg. Ámde egyik fél sem állítja azt, hogy a gyámhatóság jóváhagyását kikérték volna ahhoz, hogy a felperes önálló ipart üzhessen, hogy a gyámhatóság ehhez hozzájárult volna és hogy ezáltal a felperes teljeskorúvá vált volna. Ellenkezőleg egyértelműen adják elő a felek, hogy a felperes az A. /- jelű okiratban szabályozott ügylet kötésekor kiskorú volt.

Következésképp még ha az akkor kiskorú felperes a S. és V. cég alatt a rádió- és elektrotechnikai ipart önállóan üzle voltna is, a gyámhatóság jóváhagyása nélkül, de esetleg törvényes képviselője beleegyezésével, az ezen ipar körébe kétségtől nem tartozó, bérfuvarozás céljára a felperes törvényes képviselője, illetőleg gyámja és a gyámhatóság hozzájárulása nélkül hitelre vett gépkocsit illetően kötött A. /- jelű ügylet a felperessel szemben az 1877: XX. t.-c. 15., 87. és 113. §-ai rendelkezéseiből folyóan érvénytelen. Ezen nem változtat az, hogy az érvénytelenség kimondására a keresetét a felperes nagykorúvá váltta után csak 8 hó elteltével indította meg, mert ez a körülmény magábanvéve nem nyújt alapot arra a következtetésre, hogy a felperes a kérdéses ügyletet nagykorúságában jóváhagyta volna. (1932. szept. 20. — P. IV. 497/1931.)-

239. H. T. 114. §., 1912: XII. t.-c. 5. §., 1925: VI. t.-c. 2. cikk.
— Román bíróság által magyar állampolgár férj házasságának felbontása tárgyában hozott ítélet. Érvénytelen házasságbontó ítélet után helyreállított együttélés jogi következményei.

K. A meg nem támadott tényállás szerint a peres felek 1909. február 9-én egymással házasságot kötöttek. Az együttélés azonban 1912. évi június hó 12-én megszakadt és az 1918. évi június hó 26-án a felperes által beadott bontókeresetre megindult perben, a trianoni békeszerződéssel Romániához átcsatolt szatmári törvényszék, 1924. március 18-án, a peresfelek házasságát felbontotta.

Meg nem támadott tény azonban, hogy az alperes férj magyar állampolgár. Az 1925. évi VI. törvénycikkbe foglalt és a polgári jogsegély és a magánjog körébe tartozó egyes kérdések tárgyában Romániával létrejött egyezmény 2. cikke és az 1912. évi XII. törvénycikknek 5. §-a értelmében, a Ht. 114. §-ának rendelkezésénél fogva, a fentebb említett bontó ítélet, az alperes magyar állampolgár volta miatt, az alperes férjre nézve érvénytelen és így a peresfelek házasságát vele szemben feltétlenül fennállónak kell tartani. Ennek a következménye pedig, hogy ha a felek az együttélést helyreállítják, az együttélés újabb megszakadása esetében, beállanak mindazok a következmények is, amelyeket a jog az esetre szab meg, ha a fennálló házassági kötelékben való együttélés megszakíttatik.

A peresfelek egyező előadása és a 7. alszámú jegyzőkönyvnlévő egyházmegyei káptalani jegyzőkönyv szerint, 1930. június 13-án, a káptalan előtt, a felek kijelentették, hogy egymással kibékülnek s a felek előadása alapján az se vitás, hogy 1930. augusztus 26-án a felperes az alperes házába ment lakni s ott lakott az alperessel együtt 1930. október 6-ig, amikor is az alperesnek a házából eltávozott. Meg nem támadott tény azonban, hogy

1930. június 13-án, még pedig az alperesnek, Sz. János tanú vallomásával támogatott, előadása szerint, a káptalannál volt eljárás után, a felperes kívánságára a felek a kir. közjegyzőhöz mentek, akinél oly tartalmú egyeséget kötöttek, hogy a felperest az alperes havi díjazás ellenében házvezetőnőként alkalmazza. Megegyezik a peresfelek előadása abban is, hogy a peresfelek az 1930. augusztus 26-ától 1930. október 6-ig terjedő időben külön szobában laktak, egymással nemileg nem érintkeztek s a meg nem támadott tényállás szerint a felperes a háztartás vezetését át se vette.

A közjegyzői okirat felvételének és az alperes házában a fent leírt módon való élésnek a meg nem támadott tényállás szerint az volt az oka, hogy a felperes magát csak egyházjogilag tekintette az alperes feleségének, míg az állami jog szempontjából a meghozott bontó ítélet folytán magát elvált asszonynak tartotta, amit vitéz dr. U. László tanú szerint, a közjegyzői okirat készítésénél, hangoztatott is. Kijelentette az alperes azt is, hogy nem kezd az alperessel nemi életet addig, amíg az alperessel polgárilag meg nem esküszik, mert amint B. Ilona szerint a felperes leánya mondotta, a születendő gyermek a G. nevet, a felperes leánynevét viselné. Amint ez alperesnek az előadásából és Sz. János tanú vallomásából kiderül, a felperes oly kijelentést is tett, hogy a közjegyzői okiratba foglalt ügyelet azért kötötte meg, mert jobbnak látta, ha magát polgári szerződéssel is biztosítja.

Nem vitás az sem, hogy a szatmári törvényszék ítéletét magára nézve az alperes is érvényesnek tartotta. A fentebb előadottak szerint azonban a peresfelek házassága a szatmári törvényszék ítélete ellenére is, érvényesen fennállott s így döntő, hogy az egyházi hatóság előtt a kibékülés tárgyában tett nyilatkozat után a peresfelek házassági együttélése kinek a hibájából hiúsult meg. Erre nézve figyelembe jön, hogy a felperes kívánságára a házasság fogalmával ellentétes szerződést kötöttek. Ebből pedig, kapcsolatban azokkal a tényekkel, amelyek a peresfeleknek az egymással élésre vonatkoznak, következik, hogy a felperes nem is akart az alperessel házaseletet folytatni. Ennek a következménye pedig, hogy a peresfeleknek egymással való élése nem felel meg a házasság erkölcsi és jogi tartalmának, hanem csak egy fedél alatt való lakás még akkor is, ha a peresfelek egyes cselekedetei, így hogy együtt fogadtak vendégeket, alkalmasak a házassági együttélés látszatának a feltüntetésére.

Alaptalan ennél fogva a felperesnek mindaz az érvelése, amelyet arra vonatkozóan hozott fel, hogy a házassági együttélést az alperessel helyreállította.

A feleknek egymással való élése tehát nem vonja maga után azokat a jogi következményeket, amelyek a házassági együttélés helyreállításából keletkeznek. Így nem vonja maga után azt sem, hogy az együttlakásnak, az alperes vétkeességéből való megszakadása esetében, a peresfelek között a nőtartás kérdésében 1927. június 2-án létrejött egyezséggel szemben, feléledjen a felperesnek az a joga, hogy az alperestől ideiglenes nőtartási díjat követeljen.

Közömbös mindennél fogva, hogy a peresfelek között az együttlakás milyen körülmények között szakadt meg és így a felperes által a megszakadás körülményei tekintetében felhozott panaszok tárgytalanok.

Mindebből foly, hogy a felperesnek keresetével való elutasítása az anyagi jognak megfelel és a felperesnek felülvizsgálati kérelme minden irányban alaptalan. (1932. okt. 4. — P. III. 1806/1932.)

240. Mt. 482. §. — **Postaföld jogi természete, haszonélvezete. Jóhiszemű álbirtokos felelőssége a hasznokért a perindítástól kezdve.** — Ha a postamester a postaföldek használatát nem közvetlenül a tulajdonostól, hanem a kir. kincstártól, mint haszonélvező földbirtokostól származtatja, az anyagi jog szabálya szerint a per megindításáig terjedő időre eső haszonért a tulajdonos felperesnek rosszhiszemű birtoklás alapján csak akkor felelne, ha a főbirtokos kir. kincstár birtoklása is rosszhiszemű, vagy ha a pert a felperes a kincstár ellen már korábban megindította.

K. A felperes (közbirtokosság) maga adja elő keresetlevelében, hogy a kérdésben forgó ú. n. postaföldeket a közbirtokosság a postahivatal használatára bocsátotta, amint ez az akkori idők szokásának is megfelelt. (L. Hübert: „A postaintézet Magyarországon.” 61. oldal.)

Ekként a j.-i megszünt 2275. sz. telekjegyzőkönyvben a helyszíni felvétel alapján, mint haszontulajdonos, a cs. kir. postai hivatal volt, a 3494. sz. betétben pedig a m. kir. postahivatal van bejegyezve.

A kereseti ingatlanok haszonélvezője tehát a j.-i postahivatal, illetőleg annak képviselőjében a kir. kincstár (mint főbirtokos) volt, az egyes postamesternek a hivatalt már ezzel a haszonnal nyerték el (álbirtokos).

Hogy pedig az alperes is jogszerűen helyezkedett az ú. n. postaföldek birtokába, igazolják a következő nem vitás tartalmú közokiratok: A m. kir. udvari helytartótanácsnak a 34.165/1917. sz. keresethez eredetben A. /./ alatti csatolt leirata szerint a főpostamesteri hivatal kezelője 1800. aug. 11-én az á.-i postaállomást a vele járó haszonnal P. Antal p.-i postamesterre ruházta, és pedig ellenérték mellett (titulo oneroso), majd az E. /./ alatti szerint 1831. április 12-én ugyanazon személyi joggal annak fiára, P. I.-re. Utóbbinak lemondása folytán a cs. kir. keresk. miniszterium az 1854. június 17-én kelt F. /./ alatti leirata értelmében a postaállomást öccsének, P. Antalnak adományozta, aki azt az 1910. április 4-én kelt közjegyzői okirattal, néhány nappal halála előtt, fiára, P. Mihályra, a jelenlegi alperesre ruházta. P. Antal halálával azután a b.-i posta- és távirdaigazgatóság 1910. április 29-én kelt és a 20. sorsz. fellebbezéshez 10. /./ alatti mellékelt leirata szerint P. Mihály alperest ideiglenes helyettes postamesteri minőségben a jelenlegi díjazás mellett megbízta a j.-i posta- és távirdahivatal kezelésével. A felperes közbirtokosság közgyűlése 1910. év szeptember 11-én is (25. sorsz. F/1. alatti) a fennálló állapotnak ad kifejezést akkor, amidőn panasolja, hogy a földet jelenleg is a m. kir. postahivatal (nem a postamester) használja és tartja birtokában.

Csak jóval később, negyedfél év mulva, 1913. november 25-én kelt a m. kir. keresk. miniszteriumnak az a rendelkezése, (H. /./ alatti) amellyel az alperest arról értesítik, hogy a j.-i postaállomást a kincstár szabad rendelkezése alá veszi, a postaföldeket a tulajdonos közbirtokosság szabad ren-

delkezésére bocsátja, s hogy az új postamesternek a postaföldek használatára többé igénye nem lesz.

Az ismertetett s egyébként nem vitás adatokból következik, hogy a kérdéses postaföldek hasznait az alperes, mint helyettes postamester is, a kincstártól nyert megbízás alapján élvezte s azokat 1910. év elejétől 1913. év végéig jogszerűen és háborítatlanul birtokolta.

Nem áll meg ezek szerint az elsőbírósági ítéletben megállapított s a fellebbezési bíróság által változatlanul átvett tényállás abban a részében, hogy az alperes a postaföldek használatára a kincstártól jogot nem szerzett, hogy ideiglenes megbízást is azzal kapott, hogy az ingatlanok használata őt meg nem illeti. Nem áll meg tehát az a következtetés sem, hogy az alperes 1913. évben tudva jogcím nélkül helyezkedett annak birtokába, hogy nem a kir. kincstár jogán birtokolja a postaföldeket s így rosszhiszemű birtokosnak tekintendő.

De nem rosszhiszemű az alperes birtoklása az 1914/15. évtől kezdve sem, amely időtől a felperes az elvont hasznok megtérítését követeli.

Az ismertetett H. §. alatti miniszteri rendelet nem vonta el rögtöni hatállyal az alperestől a postaföldek használatát, csupán a postamesteri állásnak régi jogon való elnyerését tagadta meg az alperestől azzal, hogy az alperest, mint helyettes postamestert, emez igényének kizárásával, pályázaton kívül hajlandó postamesterré kinevezni, a postaföldeket a tulajdonos szabad rendelkezésére bocsátja, az új postamesternek tehát a postaföldek használatára többé igénye nem lesz. A telekkönyvi feljegyzés törlése előtt azonban a miniszterium megállapodás létesítésére utasította a felperest (A. §. alatti) az alperes netáni kárigénye tekintetében. A tárgyalások nem vezettek eredményre, az alperes megtagadta a postaigazgatóság azon felhívásának teljesítését, hogy az ingatlanok jövedelmei tárgyában a kincstárral szemben nem támaszt igényt (3. §. alatti), mire a keresk. miniszteriumnak 1917. február 13-án kelt rendelete alapján (4. §. alatti) felhivatott, hogy vélt igényét záros határidőn belül peres úton érvényesítse. Erre az alperes megindította a pert 1917. június 10-én a kir. kincstár ellen (L. 8. sorsz. iratok), amelyben a j.-i postaállomás királyi árát (praetium regale) követelte és a postaföldek haszonélvezetét vagy annak pénzbeli egyenértékét. Az elsőbíróság meg is ítélte az alperesnek királyi ár fejében 12.920 koronát. Ez a per azonban a fellebbezési eljárás során egyezség reményében szünetelővé vált, majd 1926. szeptember 22-én megszűnt. A kincstár és az alperes tehát ekkor sem rendezte a viszonyt s az alperes tovább is birtokban maradt.

A felperes jelen keresetét az ingatlan birtoka és elvont haszna iránt 1929. április 6-án tette folyamatba és pedig úgy a tényleges birtokos alperes, mint a kir. kincstár ellen, az utóbbitól a telekkönyvi feljegyzés törlését kérve, amelyet a kir. kincstár elismerése alapján a bíróság a 17. sorszámú elkülönített végítélettel, jogérvényesen meg is ítélte.

Az előadottakból megállapítható, hogy a postaföldek birtokába (használatába) jogszerűen és jóhiszeműleg behelyezkedő alperes ellen a jelen kereset megindításáig oly értelmű felhívás sem a kincstár, sem a felperes, mint tulajdonos részéről nem érvényesült, amely az ő haszonvételét jog-

szerűségétől megfosztotta volna, amelytől kezdve tehát az alperes birtoklása rosszhiszeműnek lenne tekinthető.

Sőt miután az alperes a kérdéses postaföldek használatát az ismertetett peradatok szerint nem közvetlenül a tulajdonostól, hanem a kir. kincstártól, mint haszonélvező főbirtokostól származtatja, az anyagi jog szabálya szerint a jelen per megindításáig terjedő időre eső haszonért a tulajdonos felperesnek rosszhiszemű birtoklás alapján csak akkor felelne meg, ha a főbirtokos kir. kincstár birtoklása is rosszhiszemű, vagy ha a pert a felperes a kincstár ellen már korábban megindította volna.

Arra azonban nincs adat, sem ténymegállapítás a perben, hogy a kir. kincstár haszonvétele a perbevonás előtt már rosszhiszemű lett volna; mivel pedig a jelen perbe a felperes egyidejűleg vonta perbe úgy a főbirtokos kincstárt, mint az albirtokos alperest, az utóbbinak rosszhiszeműsége a perindítás előtti időre a fenti anyagi jogszabály alapján sem állapítható meg.

A perindítástól, 1929. április 6-tól, kezdve azonban az alperes nem hivatkozhat többé a birtoklás jóhiszeműségére és beállott az alperesnek az ingatlan hasznaiért való felelőssége, amely az ingatlan birtokának kiadása időpontjáig terjed. A birtokbaadás a felperes bejelentése szerint (23. sorozatú válaszirat) az elsőbírósági ítélet meghozatala, illetőleg kézbesítése (1931. április 13.) után történt meg, a keresetindítástól két gazdasági év telt el s így az alperes az ez idő alatt birtokban tartott ingatlanok hasznait a felperesnek kiadni tartozik.

A fellebbezési tárgyaláson tett egyező előadások alapján megállapítható, hogy a felek az 1914/15. évtől addig eltelt 16 év elvont hasznait kamat nélküli 18.000 pengőre értékelték, ebből egy évre esik 1125 P. Ezért a fellebbezési bíróság ítéletét megtámadott marasztaló részében meg kellett változtatni és a marasztalás összegét 2250 P kamatmentes tőkére leszállítani kellett.

Az elsőbírósági költségben való marasztalás a birtokbabocsátással járó peresztés folyamatyákep, indokolt. Annak összegét azonban, tekintettel arra, hogy a felperesnek a 14 évi elvont haszon megtérítése iránt jelentékeny összeg erejéig érvényesített s a per értékét emelő követelése teljesen sikertelen volt, lényegesen leszállítani kellett. (1932. okt. 7. — P. VI. 806/1932.)

241. Mt. 602. §. — Feldolgozás. Egyesítés. — Aki a feldolgozás, illetve egyesítés útján történt tulajdonszerzésre vonatkozó szabályok alapján jogot veszít, az az alaptalan gazdagodás visszatérítésének szabályai értelmében pénzbeli megtérítést követelhet. — II. Szabadonfutó kerékpáragy tulajdonának megszerzése kerékpárba beillesztéssel. — III. A volt tulajdonossal kötött szállítási szerződés felbontása az így szerzett tulajdont nem szünteti meg.

K. A vagyombukott B. és R. budapesti cég csődbejutása előtt a felperestől 750 darab szabadonfutó „Torpedó” kerékpár agyat rendelt. A rendelés folytán a felperes dispositiójára az árut a F. et S. cég szállította és pedig a B. és R. cég kívánságához képest az alperes franciaországi telepére, hogy ezek a kerékpáragyak a B. és R. cég által az alperestől rendelt kerékpá-

rokba szereltesse be. Az alperes a beszerelést elvégezte s azután 894 darab kerékpárt, — ezek közül 750 darabot a F. és S. cég küldötte kerékpáraggyal felszerelve, — a B. és R. cégnek leszállította. A B. és R. cég minőségi hiányok (nem a kerékpáragyak hiánya) miatt a kerékpárokat az alperes rendelkezésére bocsátotta. Ennek eredményeképpen a B. és R. cég, valamint az alperes az ügyletet hatálytalanították s azután az alperes a kerékpárokat, a felperestől vett, beszerelt 750 darab kerékpáraggyal együtt másnak adta el, a felperesnek azonban a kerékpáragyak vételárát nem térítette meg.

Nem helytálló az alperesnek az a felülvizsgálati támadása, hogy miután a vétel és a leszállítás folytán a kerékpáragyak tulajdonjogát a B. és R. cég szerezte meg, a vételár megtérítése iránt csak ez a cég léphet fel ellene, felperesnek pedig keresetösségi joga nincs.

A B. és R. cég által rendelt 894 darab kerékpárra vonatkozólag létrejött vételügyletet az ügyletkötő felek kölcsönösen hatálytalanítván, kétségtelen, hogy a kerékpárok az alperes tulajdonai maradtak, de az alperes tulajdonai voltak a leszállítás előtt is.

Akár a több tulajdonos-ingó dolgának egyesítésére, akár a több idegen ingó dolog feldolgozására vonatkozó szabályokat is tartva szem előtt, mint-hogy a kerékpár volt a fődolog, a kerékpár agy a mellékdolog, illetve mint-hogy a feldolgozás által létesített új dolog az idegen anyag értékét meghaladta, az egyesítés, illetve a feldolgozás által készített új dolog tulajdonát az alperes szerezte meg. Ezt a tulajdont pedig utóbb sem veszítette el, miután a B. és R. cég a leszállított kerékpárokat rendelkezésre bocsátotta s ennek eredményeképpen a vételügylet hatálytalanított.

Ha tehát a kerékpáragyaknak a F. et S. cég által történt leszállítása a felperes részéről teljesítés is volt, ha a kerékpáragyak átvétele tekintetében alperes a B. és R. cég megbizottjának is tekintendő, minthogy a kerékpáragyak csak beszerelés végett szállítottak az alpereshez s az alperes a kerékpáragyakat a saját kerékpárjaival egyesítette, illetve azokkal együtt feldolgozta, e műveletek által tulajdont szerzett a kerékpáragyakra s mint-hogy a B. és R. cég utóbb nem vette át a kerékpárokat s az ügylet hatálytalanított, a tulajdonát később sem veszítette el.

A feldolgozás, illetve az egyesítés következtében tehát a felperes veszítette el a tulajdonjogát s nem a B. és R. cég, aki azt korábban meg sem szerezte.

. . . . Mint a fejben

A fellebbezési bíróság tehát az anyagi jog sérelme nélkül ítélte meg a felperes javára a 750 darab kerékpár agy értékét. (1932. szept. 29. — P. VII. 3069/1932.)

242. Jt. 11. és 49. §. — Jelzálogjog átszállásának telek-könyvi bejegyzéséhez hozzájárulás iránti követelés.

K. H. János végrehajtást szenvedőnek a k.-i 6873. és 6875. sz. tkvi ingatlanára, illetve ingatlan jutalékára a jelzálogjog C. 19. és C. 22. sor-szám alatt 2400 P váltóhitelezőtörvényi tőké, ennek 8% kamata és 300 P költ-

ségbiztosíték erejéig a k.-i Kereskedelmi Iparhitelintézet és Népbank javára volt bekebelezve.

Végrehajtást szenvedőnek a váltótartozását illetően váltókibocsájtói minőségben érdekelt volt az 1929. február 22-én elhalt B. József, akinek örökösei, B. Antal, B. Erzsébet és B. Krisztina végrehajthatók.

Az 1929. március 15-én lejárt váltótartozását végrehajtást szenvedő nem fizette ki, a váltó óvatoltatott és a 24.167/1930. tk. sz. felfolyamodáshoz csatolt, 1929. június 3-án kelt okirat szerint a bekebelezett jelzálogos követelésből még kiegyenlítettlen 1200 P tőkét és járulékait B. Antal fizette meg a k.-i Kereskedelmi Iparhitelintézet és Népbanknak.

Végrehajtást szenvedő 1930. szeptember 28-án egy nyilatkozatot állított ki, amely szerint a k.-i Kereskedelmi Iparhitelintézet és Népbank javára bekebelezett jelzálogos tartozásból 1200 P-t B. Antal és társai fizettek ki és hozzájárul, hogy a követelés, a követelésből eredő minden jog, s így a rangsor is, reájuk átszálljon.

E nyilatkozat alapján azután B. Antal és társai az 1930. szeptember 29-én beadott 19.578/1930. tk. sz. kérvénnyel kérték a fenti zálogjogra vonatkozóan 1200 P tőke és jár. erejéig az átszállás feljegyzését, de ezzel a kérelmükkel jogerősen elutasították.

Ezt követően a k.-i Kereskedelmi Iparhitelintézet és Népbank által 1930. január 21-én kiállított törlési engedély alapján az ennek javára a k.-i 6873. és 6875. sz. tkvekbén 2400 P tőke és jár. erejéig bekebelezett jelzálogjog az 1930. október 3-án kelt 19.920/1930. tk. sz. végzéssel töröltetett.

E tényállás szerint tehát a K.-i Kereskedelmi Iparhitelintézet és Népbank javára 2400 P tőke és jár. erejéig bekebelezve volt tartozásból még fennálló 1200 P tőkét és járulékait B. Antal és társai még azelőtt fizették ki, mielőtt töröltetett volna a jelzálogjog.

Tekintettel pedig arra, hogy a It. 49. §-a értelmében a jelzálogos hitelezőt teljesítés vagy beszámítás útján bármely harmadik személy kielégítheti és ezzel a követelést magához válthatja, ha a tulajdonos már jogosítva van a jelzálogos hitelezőt kielégíteni és hozzájárulását a tkönyvi szabályoknak megfelelő okiratban kijelenti,

tekintettel továbbá arra, hogy a It. 11. §-a értelmében, amennyiben a jelzálogjog a követelés átruházásával vagy kielégítésével a szerzőfélre, a jelzálogjog tulajdonosára vagy másra száll át, mind a volt jelzálogos hitelező, mind az, akire a jelzálogjog átszállott, követelheti a másiktól, hogy egyezzen bele az átszállásnak tkönyvi bejegyzésébe:

B. A. és társai jogosítva voltak követelni, hogy a kérdéses jelzálogjog a kiegyenlített összeg erejéig reájuk átruháztassék, s ha ezt perenkívül elérniök nem sikerült, — minthogy ez a jog már a kérdéses jelzálogjog törlése előtt megillette őket — nem zárhatók el attól, hogy ezt a jogukat a végrehajtást szenvedővel, a kecskeméti kereskedelmi I. és N.-bankkal, valamint a sorrendnél érdekelt jelzálogos hitelezőkkel szemben per útján érvényesíthessék.

Ezeknél fogva a másodbíróág neheztelt végzését megváltoztatni és a rendelkező rész szerint határozni kellett. (1932. szept. 9. — Pk. V. 4653/1931.)

243. Mt. 1006. §. — Lelki kényszer. — Valamely jognyilatkozat lelki kényszer alapján rendszerint csak akkor támadható meg sikerrel, ha az a fél szabad akaratelhatározását kizáró, jogellenes, közvetlen oly fenyegetés hatása alatt keletkezett, mely az illető fél vagy hozzátartozói testi épségét vagy lényeges vagyoni érdekét akképp veszélyezteti, hogy az a rendes törvényes eszközök igénybevételével sem háriható el.

K. Minthogy adott esetben a nyilatkozat aláírásán vagy alá nem írásán csak a jogerősen megítélt követelés behajtása végett alperessel szemben törvényesen kitűzött ingatlan-árverés megtartása vagy elhalasztása miatt, nem lehet szó az ellenfél részéről jogellenesen okozott lelki kényszerről, enélkül pedig maga az, hogy a megszorult adós esetleges kétségbeesésében kellő megfontolás nélkül cselekszik, nem írható az ellenérdekű fél rovására, tehát rendszerint nem vonhatja maga után az ily helyzetben keletkezett jognyilatkozat érvénytelenségét.

Mivel pedig maga a nyilatkozat sem a jó erkölcsökbe, sem a józan észbe ütköző kötelezettségvállalást nem tartalmaz, a m. kir. Kúria sem látta alapját a NB. jeli nyilatkozat megtámadhatóságának, miért is a perújító alperes felülvizsgálati kérelmét elutasítja. (1932. szept. 23. — P. IV. 995/1930.)

244. Mt. 1037., 1234. §. — Kegyuri kötelezettségből folyó szolgáltatás átvállalása iránt kötött szerződés. Egyházi javadalmas, mint harmadik személy javára szolgáló szerződés. Egyház vagyoni érdekeit érintő egyházi javadalmás képviselote a megyés püspök által.

K. I. Nem áll meg az alperes ama panasza, hogy a fellebbezési bíróság jogszabályt sértett akkor, amidőn a felperesek (egri érsek és egri főkáptalan) felperességi jogát megállapította.

Ugyanis a felperesek a csatolt A. alatti szerződés alapján perelnek, amelyet az egri főkáptalan kötött az alperessel és amelynek negyedik pontjában az alperes átvállalta a saájóalgóci lelkésznek és kántortanítónak a főkáptalantól mint kegyúrtól járó évenkénti 96 köbméter, illetve 30 köbméter tűzifa kiszolgáltatását.

Az A. alatti 4. pontjában foglaltak annak tartalmából kivehetően nem csupán a II. rendű felperes érdekéről, de a mindenkori saájóalgóci lelkész és kántortanító érdekeiről is akarnak gondoskodni.

Az A. alatti e szerint a saájóalgóci lelkész és kántortanító mint harmadik személy javára szolgáló oly szerződés, amelynek alapján a kedvezményező egri főkáptalan II. rendű felperes az alperestől a kedvezményesek részére való teljesítést követelheti.

A II. rendű felperes felperessége tehát ezen az alapon megáll.

A jelen perben az I. rendű felperes oly követelést érvényesít, amely a fenhatósága alatt álló egyházmegyében a róm. kath. egyház vagyoni érdekeit lényegesen érinti. Az egyházi vagyoni érdekeit érintő ily perekben pedig, a megyés püspököt a közvetlenül érdekelt egyházi javadalmások kép-

viselete megilleti, még pedig annál is inkább, mert a sajóalgóci lelkészi és kántortanítói állások jelenlegi javadalmait ebben a perben tanuként ki is hallgatták és vallomásaikból kitűnőleg a megyéspüspök által történő képviseltetésük ellen kifogást nem tettek.

II. A tűzifának az alperes választásához képest dorong vagy hasábfában leendő kiszolgáltatására vonatkozó panasznak azért kellett az alábbiak alapján helyt adni, mert a felperesek válaszukban kifejezetten kijelentették, hogy ily marasztalásba, illetve az alperes kötelezettségének megállapításába belenyugszanak.

Igy az erre vonatkozó panaszok érdemi méltatásának a szüksége a Te. 42. §-a értelmében esedik.

III. Nem áll meg az a felülvizsgálati panasz, amely szerint a fellebbezési bíróság helytelenül értelmezte az A./- alatti okirat 4. pontját.

Az alperes e támadása lényegileg azon alapszik, hogy pusztán „kemény tűzifa” szolgáltatására kötelezte magát, már pedig (az ő felfogása szerint) kemény tűzifán kell érteni minden fát, amely kemény, még a rőszét is.

Az alperes emez értelmezése a jelen esetre nem alkalmazható.

És pedig ezért nem, mert az alperes az A./- alatti 4. pontjában nem merőben fajlagosan meghatározott „kemény tűzifa” szolgáltatására kötelezte magát, de annak a kijelentése után, hogy tudomásul veszi, hogy az eladónak mint kegyúrnak az általa megvett ingatlanságok után kegyúri terhei és kötelezettségei vannak, ezek közül átvállalta a sajóalgóci lelkésznek és kántortanítónak évenként kiszolgáltatandó 96 köbméter és 30 köbméter kemény tűzifa kiszolgáltatását is.

Az alperesnek mint e kötelezettség átvállalójának állt érdekében és kötelességében ennek a kötelezettségnek a terjedelme és tartalma felől kellően és részletesen tájékozódni. Különösen akkor, amikor a felek az adásvételi szerződés 4. pontjában nyomatékosan kiemelték azt is, hogy az alperes tudomásul veszi, hogy az eladó kötelezettsége kegyúri kötelezettség, amely tehát már ebbeli természeténél fogva is az A./- alatti kötéskor nyilván már igen huzamos idő óta állt fenn és teljesítettetett előzetesen is.

Ha az alperes ez iránt nem érdeklődött és erről kellő tájékozódást nem szerzett, az ebből eredt hátrányokat ő köteles viselni és az átvállalt kötelezettséget továbbra is oly módon és oly tartalommal köteles teljesíteni, amint ezt előtte a II. rendű felperes tette volt, akitől a kötelezettséget átvállalta.

A fellebbezési bíróság szabályszerűen állapította meg azt, hogy a II. rendű alperes kötelezettségét előzetesen hasáb, vagy dorongfában teljesítette. Így az alperes kötelességének a rendelkező részben foglalt megállapítása indokolt. (1932. szept. 20. — P. VI. 6717/1930.)

KERESKEDELMI JOG.

245. Kt. 20. §. 1908: LVII. t.-c. 1. §. — Az üzletátruházás hatálya az üzleti követelésekre. — Üzletátruházás esetében az átruházó cég könyveiben szereplő követelések, még ha azok a

tulajdonosváltozás előtt behajthatatlanság okából le is irattak, kifejezett ellenkező megállapodás hiányában a cég egyéb vagyonával együtt rendszerint átmennek az új cégtulajdonos rendelkezési körébe.

K. Adott esetben a cégnek átruházás tárgyául szolgáló vagyona a szerződésben tüzetesen fel van sorolva és azok részletes értékelése alapján történt a vételár megállapítása.

Akönyvekben a felek közt irányadó 1927. október 31-iki állapot szerint fennállóként szereplő követeléseknek egy részét, melyek a B/. alatt csatolt, a szerződésben C/. jellel hivatkozott jegyzékben vannak felsorolva, az alperes az ott megjelölt értékeléssel át és megvette, míg a C/. alatt csatolt F/. jelű jegyzékben felsorolt követelések az ügylet köréből kifejezetten kirekesztve, a szerződés értelmében a prágai cég volt tulajdonosa, a felperes tulajdonában maradtak.

Az üzlettulajdonos személyében történt változás előtt már leírt követelések tekintetében a szerződés nem tartalmaz rendelkezést.

Figyelemmel azonban arra, hogy az A/. jelű megállapodásnak a künnlevőségekre vonatkozó e) pontjából kitűnően az alperes csak az általa feltétlenül jóknak talált követeléseket volt hajlandó megszabott ellenértékért átvenni, míg azokat a követeléseket, melyek bármi okból nem mutatkoztak jóknak és költséggráfizetés veszélyét viselték magukban, az alperes kifejezetten kizárta az átvétel köréből, a már leírt követelések pedig semmiképp nem sorolhatók az alperes által megvenni kívánt biztos követelések közé. (1932. szept. 16. — P. IV. 823/1931.)

246. Kt. 189. §. — Részvénytársaság igazgatójának felelősége csödkérés elmulasztása esetében. — I. Az igazgatósági tagság nem függ annak a cégjegyzékbe bejegyzésétől. Ennek a bejegyzésnek hiánya tehát nem mentesít azoknak a kötelezettségeknek teljesítése alól, melyeket a törvény az igazgatósági tagokra ró. — II. Igazgatói működés továbbfolytatása a megbízatás tartamának lejárta után. — III. Jogszabály értelmében kötelező alaptőkefelelémélés elmulasztása és a hitelező kára közt nincs kárterítési kötelezettség megállapításához szükséges kapcsolat.

K. A nem vitás tényállás szerint a B. r.-t. budapesti bejegyzett cég az 1926. április 30-iki rendes közgyűlésén az alperest igazgatósági tagnak választotta meg, amit az alperes elfogadott és annak alapján egészen a részvénytársaság tényleges működésének felszámolás nélkül bekövetkezett megszűnéséig állandóan működött is, még pedig mint egyedüli igazgatósági tag. (. . . Mint a fejen I. a.) . . .)

A Kt. 187. §. második bekezdésének rendelkezése szerint: „Ha az tünik ki, hogy a részvénytársasági vagyon a tartozásokat nem fedezi, az igazgatóság ezt csödnytítés végett az illetékes törvényszéknek bejelenteni tartozik.”

A B. A. és Cs. R.-t., mely 1927. június havában még nem vitásan aktív volt, az alperes előadása szerint utóbb — az 1928. év folyamán — egész

vagyonát elvesztette, ingóit egyes hitelezők elérvették, miért is tényleg megszűnt.

Az alperes az igazgatósági tagokat terhelő csödkéresi köteleességnek 1928. évbéli elmulasztását azért nem mentheti avval, hogy az igazgatósági taggá választása csak az 1926. üzletév tartamára szökött, mert ahelyett, hogy új igazgatósági tagok választása céljából közgyűlést hívott volna össze, az igazgatósági tagi működési kört nem vitásan továbbra is állandóan betöltötte, sőt igazgatósági tagként tényleg egyedül ő (az alperes) működött, a korábbi igazgatósági tagoknak az 1926. április 30-iki közgyűlésen elfogadott lemondása következtében és amiatt, mivel az 1926. április 30-iki közgyűlésen megválasztott igazgatósági tagtársa (dr. P. A.) az igazgatósági tagságot nem fogadta el.

Minthogy a Kt. 189. §. második bekezdése értelmében az igazgatóság tagjai a részvénytársaság hitelezőinek felelősek azért a kárért, melyet a törvényi kötelezettségeik megsértésével azoknak okoztak, a felperesnek pedig a B. A. és Cs. részvénytársaság az alperes mint igazgatósági tag útján 1927. október 8-tól—1927. december 3-áig kötött borvételi szerződésekből kifolyólag vételár fejében adósa, mely a részvénytársaságnál — utóbb bekövetkezett vagyonihiány miatt be nem hajtható, kellő időben való csöndnyitás esetén ellenben bizonyos kielégítéshez a felperes előreláthatólag jutott volna, az alperes kártérítő kötelezettségét a m. kir. Kúria a Pp. 391. §-ához képest — a felperes felülvizsgálati kérelme folytán — megállapította, a keresetet a kifejtettek szerint jogszabálysértéssel elutasító fellebbezési bírósági végítélet megfelelő megváltoztatásával.

A megtérítendő kár összege attól függ, vajjon a felperes a hátralékos követelésére milyen kielégítést kaphatott volna megfelelő időben való csöndnyitás esetén.

A vadószínű kielégítési hányadnak a részvénytársaság könyvei és feljegyzései alapján való kimutatása az alperesnek lesz feladata.

Nem képez a felperes javára külön kártérítési jogalapot az, hogy az alperes mint igazgatósági tag nem gondoskodott a cégbíróság által kívánt alaptőke kiegészítésről; hiszen a részvénytársasággal üzleti összeköttetésbe lépő felperesnek csak a meglévő alaptőkével lehetett számolnia, a részvénytársaság bejegyzése után keletkezett jogszabályok által kívánt alaptőke felemelése elmaradása és az alperes károsodása közt tehát nincs meg a kártérítési kötelezettség keletkezésére szükséges kapcsolat. (1932. szept. 22. — P. IV. 15/1931.)

247. Kt. 225. §. 7. pont. — Pótbefizetés szövetkezetről. — Nincs akadálya olyan alapszabályi intézkedésnek, hogy az üzletrészeket is meghaladó veszteség fedezésére a szövetkezet közgyűlése a tagoktól bizonyos pótbefizetéseket kívánhat, föltéve, hogy ezek a pótbefizetések azon korlátok között maradnak, melyeket az alapszabályok a szövetkezeti tagok felelősségére megszab (és így a pótbefizetések a tagok megterhelését nem fokozzák).

K. A 43. §. szövegezése oly értelmű, mintha az üzletrészeket is megha-

ladó veszteség fedezésére a szövetkezet közgyűlése a tagjaitól pótbefizetéseket kívánhatna.

Ilyen intézkedésnek a Kt. 232. §-a ugyan nem állja útját, mert ez a szakasz, továbbá a csődtörvény 257—261. §-ai is arról szólnak, hogy a szövetkezet hitelezői a tagoknak a szövetkezet kötelezettségeiért fennálló alapszabályszerű felelősségét csupán a szövetkezet ellen nyitott csőddel kapcsolatban érvényesíthetik.

Ettől a csődbeli ú. n. kivetési eljárástól azonban teljesen független maga a szövetkezet és tagjai közti belső jogviszonyra tartozó az a kérdés, vajjon a szövetkezet a fennállása alatt időnként mutatkozó veszteségét a tagok közt miképen oszthatja föl.

Mivel e tekintetben a törvény (Kt. 225. §. 7. pont) nem tartalmaz korlátozást, (. . . Mint a fejbén . . .)

Ámde a jelen esetben a szövetkezeti tag a szövetkezet kötelezettségeiért — az alapszabály 9. §-a értelmében — csak üzletrészének névértékéig nem pedig annak többszöröse erejéig felelős. Az üzletrészüik névértékét meghaladó pótbefizetésekre tehát a tagok ebből az okból nem kötelezhetők. (V. ö. a m. kir. Kúriának 1931. okt. 30-án hozott Pk. IV. 4302/78/1931. sz. végzésével.)

Az alapszabály 43. §-át eszerint megfelelően módosítani kell. (1932. szept. 21. — Pk. IV. 3021/1932.)

249. It. 288., 299. §. — Ügynök jutalékiénye. — Az eladó az ügynök által hozott megrendeléseket saját belátása szerint fogadhatja el vagy utasíthatja vissza s e tekintetben az ügynökkel szemben kártérítési kötelezettség csak akkor terheli őt, ha a megrendelések elbírálásánál rosszhiszeműen jár el. (K. 1932. szept. 21. — P. VII. 53/1931.)

249. Kt. 94. §. b) pont. — Gázóra leolvasásának elmulasztásával elkövetett szolgálati kötelességsértés.

K. A meg nem támadott tényállás szerint a felperes egy évek óta üzem kívül álló gázmérő leolvasását elmulasztva, az óra változatlan állásáról tett jelentést, noha alperes időközben a gázórát más kezdőszámjelzésű órával kicserélte. Mivel 20 lépésről is láthatóan az új óra sem volt bekapcsolva és így gázfogyasztás nem is lehetett, a felperes ebben a tudatban ugyan, de mégis szabálytalanul tett az óra változatlan állásáról a valóságnak meg nem felelő jelentést. A felperes e gondatlanságát utóbb azzal tetézte, hogy az elrendelt újabb leolvasást is mellőzte — állítása szerint azért, mert az üzlethelyiség zárva volt és sok munkája miatt nem tett újabb kísérletet a leolvasásra. Ekkor a gázóra állásának változatlanságáról szóló jelentését is abban a tudatban ismételte meg, hogy a gázhasználatnak évek óta tartó szünetelése miatt fogyasztás tényleg nem is volt lehetséges.

Ily tényállás mellett a felperest kétrendbeli kötelességmulasztás is terheli ugyan, de mivel magatartása nem nyílt ellenszegülésből a vett utasítás teljesítésének a nyílt megtagadásából eredt, eljárását a kötelességteljesítés makacs megtagadásának nem lehet minősíteni és így eljárása az 1884-

XVII. t.-c. 94. §-ának b) pontja alapján azonnali hatályú elbocsátó okul nem volt érvényesíthető.

De a felperes eljárása a főnök bizalmával való oly visszaélésnek sem tekinthető, mely az üzlet érdekeit veszélyeztette. Ugyanis olyan tényleges gázfogyasztás, melynek ellenőrzését és megállapítását a gázmérő leolvasása célozza, adott esetben egyáltalán nem fordult elő és így a leolvasás elmulasztása az alperesnek kárt nemcsak nem okozott, de nem is okozhatott. Ennek hiányában tehát a felperessel szemben az 1884. XVII. t.-c. 94. §-ának g) pontjában foglalt elbocsátó ok sem forgott fenn.

Ekként az alperes a szolgálati viszonyt azonnali hatállyal nem volt jogosítva felbontani, tehát a felperes az alperes szerződésszegése következtében mindazokat az igényeket érvényesítheti, amelyeket neki — a törvény mellett — a szolgálati rendtartás és nyugdírszabályzat biztosít. (1932. szept. 28. — P. II. 4712/1930.)

250. It. 94. §. b. pont. — Azonnali hatályú elbocsátásra jogosító ok érvényesítésének időpontja. — Az azonnali hatályú elbocsátásra jogosító okot haladéktalanul kell érvényesíteni, mert ellenkező esetben az megbocsátottnak tekintendő. Nem késehdelmes tehát a felbontási ok érvényesítése akkor, ha az ok felfemerülte és az elbocsátás közlése közt oly rövid idő telt el, hogy annak tartama alatt a munkaadó megbocsátásra mutató magatartást nem is tanúsíthatott.

K. Amennyiben tehát a felperes az 1929. évi augusztus hó 27. napján délután tényleg súlyos becsületsértést követett el a munkaadója ellen, az alperes másnapi kelettel írt levelében erre a magatartásra való utalást és annak rögtöni hatályú elbocsátó okként történt érvényesítését nem lehet elkésettnek tekinteni.

Tévedett tehát a fellebbezési bíróság, amikor a szóban forgó elbocsátó ok érvényesítését elkésettnek tekintette és ennél fogva jogszabálysértéssel mellőzte a felperes kérdéses magatartásának megvizsgálását és erre nézve a tényállás megállapítását.

S minthogy a súlyos becsületsértés — valósága esetén — (az Ip. t. 94. §. b) pontja szerint) jogos okul szolgálhat a felperes azonnali hatályú elbocsátására, s ez esetben a felperes a felmondási időre illetményeket nem követelhet,

a m. kir. Kúria a fellebbezési bíróságot — ítéletének a felmondási időre eső illetményekre vonatkozó részében feloldása mellett — a tényállásnak a jelzett irányban megállapítása végett az eljárás folytatására és újabb határozat hozatalára utasította.

Ellenben a felmondás előtt már megszolgált 595 P. illetmény és kamatai tekintetében a fellebbezési bíróság jogi döntése vonatkozó indokai szerint megfelelő az anyagi jognak, ezért a m. kir. Kúria a felülvizsgálati panaszt, mint érészben alaptalant, elutasította. (1932. okt. 6. — P. II. 5381/1930.)

251. Szabadságolás fogalma. Szabadság idejének beszámítása a szolgálati időbe. — A szabadságolás a közönséges szó-

használat szerint nem a szolgálati viszonynak a megszüntetését, hanem annak a fenntartása mellett, az alkalmazottnak a szolgálat teljesítése alól időlegesen való felmentését jelenti.

K. Az alperes által a felperesekhez 1927. évi július hó 20. napján intézett és a 7. sorsz. tárgyalási jegyzőkönyvhöz C./- alatt csatolt írásbeli értesítésnek a tartalma szerint a felperesek az alperes üzemének a bérbeadása tartamára az alperessel szemben fennálló szolgálati viszonyukból folyó jogaiknak teljes fenntartása mellett szabadságoltattak.

A szabadságolás a közönséges szóhasználat szerint nem a szolgálati viszonynak a megszüntetését, hanem annak a fenntartása mellett, az alkalmazottnak a szolgálat teljesítése alól időlegesen való felmentését jelenti. A C./- alatti levélben pedig nemcsak hogy nem foglaltatik olyan kijelentés, amely arra utalna, hogy az alperes ebben a levélben a „szabadságolás” kifejezést az említett közönséges szóhasználattól eltérő értelemben kívánta használni, hanem még külön is kifejezésre jut az, hogy a szabadságolás a felpereseket a szolgálati viszonyból folyóan az alperessel szemben megillető jogoknak a fenntartása mellett történt. Ha az alperes ennek a jognyilatkozatának olyan megszorító értelmezést kívánt adni, hogy a jogfenntartás csak a már megszerzett végkielégítési igényekre vonatkozik, ezt a C./- alatti ban világosan kifejezésre kellett volna juttatnia.

Ennek a zértelemzésnek ellene is mond az a tény, hogy abban az időpontban F. D. és Z. J. kivételével a többi felperes még nem állott az alperesnél 5 évig, vagy azt meghaladó időn át szolgálatban és így őket az 1910/1920. M. E. sz. rendelet 9. §-a értelmében végkielégítés meg sem illette, az alperes pedig a C./- alatti levelet valamennyi felperesnek azonos, szöveggel küldte meg.

A felpereseknek az alperessel szemben fennállott szolgálati viszonyát az a körülmény sem szüntette meg, hogy az alperes vállalatát bérbevevő E. D. és társa cég, amely a felpereseket a szolgálatába átvette, F. D. felperest a szolgálatából felmondás nélkül elbocsátotta, a többi felperesnek pedig a szolgálatot felmondta. A nevezett cég és a felperesek között a szolgálati viszony létesítését a felperesekre nézve az alperes részéről történt szabadságolásuk tette lehetővé, az őket alkalmazó cégre nézve pedig ennek az alperessel kötött megállapodása tette kötelezővé, a felpereseknek az E. D. és társa cégnél teljesített szolgálata azonban nem azonos az alperesnél teljesített szolgálattal, az E. D. és társa cég részéről gyakorolt felmondás, illetőleg elbocsátás tehát a felperesek és az alperes között fennállott szolgálati viszonyt nem szüntette meg.

Egyébként az alperes az 1930. évi június hó 30-án kelt s az iratokhoz másolatban 5./- alatt csatolt írásbeli értesítéssel a felpereseknek a szolgálati viszonyát 1930. évi december hó 31. napjára felmondta, ezzel tehát maga is kétségtelenül azt a jogi álláspontot juttatta kifejezésre, hogy a felmondólevél elküldésének az időpontjában a szolgálati viszony közte és a felperesek között még fennállott.

Nincsen jelentősége annak, hogy az E. D. és társa cég és az alperes között a felpereseknek a nevezett cég szolgálatába való átvétele tekinteté-

ben létrejött megállapodást a felperesek ismerték-e, vagy nem, mert ha azt ismerték és felszólalás nélkül tudomásul vették is, ebből az alperessel szemben támasztható igényeikről való lemondásra, már csak a C/. alatti értesítésben a felperesek jogainak a fenntartása tekintetében tett kijelentés folytán sem lehet következtetést vonni, el is tekintve attól az általános szabálytól, hogy a joglemondást pusztán hallgatólagos magatartásból vélelmezni nem lehet.

Az alperest a szerződés kötelezettségei alól a felperesek azzal a magatartásukkal sem mentették fel, hogy az E. D. és társa cég szolgálatába léptek és addig, amíg a nevezett cég velök a szolgálati viszonyt fenntartotta és a javadalmazásukat kiadta, az alperestől sem javadalmazást, sem tényleges szolgálatra alkalmazást nem követeltek. Ezzel legfeljebb csak ahhoz járultak hozzá, hogy addig, ameddig az E. D. és társa cég a felpereseket a szolgálatában megtartja és nekik legalább annyi javadalmazást ad, amennyi őket az alperessel kötött szolgálati szerződésük értelmében megillette, az alperessel szemben a szolgálati viszonyból folyóan követelést nem támasztanak.

Az alperes azzal a kifogással, hogy a felperesek nem nyomban az E. D. és társa cég részéről történt felmondásnak a közlése után, hanem csak kevéssel a felmondási határidő eltelte előtt jelentkeztek az alperesnél szolgálatba vételük végett, a felpereseknek a szolgálatot utóbb — 1930. évi június hó 30-án — 6 hónapra felmondta.

A kifejtetteknél fogva az anyagi jognak megfelel a fellebbezési bíróságnak az a döntése, hogy az alperes E. L., R. J., W. E. és Z. J. felperesekkel szemben ezeknek a jelentkezése után, jogosulatlanul tagadta meg a szolgálati szerződésből folyó kötelezettségeinek a teljesítését s ezzel nekik a szolgálatból való kilépésre jogos okot adott. A felmondási időre járó illetményeknek a nevezett felperesek részére való megítélése tehát jogszabályt nem sért.

Jogszabálysértés nélkül ítélte meg a fellebbezési bíróság a nevezett felperesek részére a végkielégítést is, mert abból, hogy szabadságolásukkal a szolgálati viszony közöttük és az alperes között meg nem szűnt, következik, hogy szabadságidejük az 1910/1920. M. E. sz. rendelet 9—13. §-ainak az alkalmazása szempontjából is beszámítandó az alperesnél megszakítás nélkül töltött szolgálatuknak a tartamába és így ez az időtartam valamennyiök tekintetében elérte, sőt meg is haladta az 5 évet. Ebből a jogi álláspontból folyik egyúttal, hogy a fellebbezési bíróság a fent nevezett 4 felperes szolgálati idejének a tartamát a végkielégítés mértékének a meghatározása szempontjából is helyesen állapította meg. (1932. szept. 22. — P. II. 3373/1931.)

252. Versenytilalom megszegésére alapított kárkövetelés. Versenytilalom kikötése alkalmaztatás tényleges megszűnése utáni időre. — A szerződési szabadság elvéből kifolyólag a munkaadó alkalmazottját eltilthatja attól, hogy a szolgálati szerződés tényleges megszűnése dacára a határozott időre szóló szolgálati

szerződésnek a tartama alatt az ő üzletköréhez hasonló üzletet folytasson.

K. A fellebbezési bíróság a versenytilalom megszegése miatt követelt 4000 pengő kár iránti keresetet, annak a kiemelésével utasította el, hogy az alperes 1927. augusztus 2-án jogos okból lépett ki a felperes üzletéből.

Ha a felperes kedvezőtlen anyagi viszonyai, az áruhiány és az ügynökök elbocsátása következményeként az alperes incasso jutalékjövédelme meg is csappant, ez a körülmény a szolgáltatási szerződés azonnali hatályú felbontására az alperest nem jogosította fel, mert a B/. alatti nem vitás tartalmú szolgáltatási szerződés szerint az incasso jutalék az alperest a felperes tetszésétől függően, feltételeesen illette, abban az esetben, ha a felperes az alperes munkásságát incasso végett igénybe veszi és az alperes ezt a munkát tényleg el is végzi.

Az a tény, hogy az alperes a kilépése előtti időben a felperes pénzhiánya miatt a fix fizetését, a megállapodástól eltérően részletekben kapta, az alperesnek a szolgálatból azonnali hatályú kilépésére jogos okul azért nem szolgálhatott, mert az alperes az üzletből való kilépése előtt a fizetését részletekben bár, de már megkapta s így a felperes ekkor már hátralékban nem volt.

A határozott időre szóló szolgáltatási szerződés is megszűnik, azonban a felek megegyezése esetén.

A fellebbezési bíróság azonban nem állapított meg tényállást abban a vitatott kérdésben, hogy a szolgáltatási szerződést 1927. augusztus 2-án az alperes beleegyezésével bontotta-e fel, nevezetesen, hogy a felek és a felperesi üzleti alkalmazottak között már előzetesen beszéd tárgya lévén, hogy az alperes a felperes kedvezőtlen üzleti viszonyai következtében ki fog lépni, ehhez a kilépéshez a felperes hozzájárult.

Amennyiben a felek közötti szolgáltatási szerződés 1927. augusztus 2-án a felek megegyezése folytán joghatályosan megszűnt,

a kereseti kérelemnek a versenytilalom megszegésére alapított része alaptalan,

mert a felek, a B/. alatti szerződés szerint, a versenytilalmat az alperes alkalmaztatásának tartamára kötötték ki s a versenytilalommal kapcsolatban használt „alkalmaztatás tartama” kifejezés alatt az az idő értendő, mely idő alatt a szolgáltatási szerződés fennáll, illetve jogilag fennállónak tekintendő.

Amennyiben a felek közötti szolgáltatási szerződés 1927. augusztus 2-án joghatályosan nem szűnt meg s alperes olybá tekintendő, mint aki a szolgálatból jogtalanul lépett ki, felperesnek a kárköveteléséhez való jogát nem szünteti meg az, hogy az alperest a szolgálatba vissza nem hozatta, mert ez jogában állott, azonban kötelessége nem volt. (1884: XVII. t.-c. 159. §.)

A felperes jogát a kárköveteléshez nem szüntetné meg a versenytilalomnak a tényleges szolgálat megszüntetése utáni időre kikötése sem, mert bár az 1884: XVII. t.-c. 1. §-a és az 1922: XII. t.-c. 2. §-a a törvényben meghatározott feltételek és korlátok között az iparnak bárhol való önálló gyakorlását általános szabályként állítja fel, mégis a szerződési szabadság

elvéből kifolyólag a munkaadó üzleti érdekeit az alkalmazottjával, illetőleg a konkurenciával szemben megvédeni jogosult s alkalmazottját eltilthatja attól, hogy a szolgálati szerződés tényleges megszűnése dacára a határozott időre szóló szolgálati szerződésnek a tartama alatt az ő üzletköréhez hasonló üzletet folytasson.

Amennyiben a szolgálati szerződés 1927. augusztus 2-án joghatályosan nem szűnt meg, ebben az esetben az a ténykérdés tisztázandó, hogy 1927. augusztus 2.—1927. december 31. közötti időben az alperes a szolgálati szerződésnek a versenytilalomra vonatkozó kikötését megszegte-e s ennek folytán a felperesnek minő kára keletkezett? Aminek elbírálhatása céljából tisztázandó, hogy 1927. augusztus 2.—1927. december 31-ike közötti időben milyen volt a felperes áruraktára, üzletének menete, a felperes üzlete mikor szűnt meg, s hogy az alperes mikor nyitott üzletet ugyanazon szakmában, mint a felperes és alperes üzletének milyen volt a menete 1927. év végéig? (1932. okt. 5. — P. II. 876/1930.)

253. Gőzmalom főmolnára szolgálati jogviszonyának termé- szete. — A gőzmalom főmolnára, aki az üzem műszaki részének: az őrlésnek vezetésére és ellenőrzésére van hivatva, csupán fontosabb teendőkkel felruházott iparossegéd és nem iparvállalati tisztviselő, mert működése a szorosan vett ipari termelési tevékenység körén túl nem terjed és elfoglaltsága kereskedelmi tevékenységet nem ölel fel. (K. 1932. okt. 4. — P. II. 4784/1930.)

Polgári perrendtartás.

254. Pp. 70. §. — Felperesként fellépés.

K. Az F./ jelű adásvételi szerződést, valamint az egyidejűleg léte- sült A./ jelű kiegészítő megállapodást a felperes, mint a prágai „D. G. m. b. H.” cég valamennyi üzleti részjegyének egyedüli tulajdonosa kötötte az alperessel mint e részjegyek vevőjével.

A szerződésben a külön jogi személyiséggel bíró prágai korlátolt fele- lősségű kereskedelmi társaság nem szerződő félként, hanem csak az ügylet tárgyaként szerepel és a szerződésen lévő, a felperes, mint akkor tulajdo- nos jegyzésével keletkezett aláírása a szerződés tartalma szerint csupán an- nak elismerését jelenti, hogy a felek szerződése a külön jogi személyiségű prágai céget is kötelezi.

Tehát a prágai céget csupán mint a szerződés tárgyát kötelező szerző- dés értelmezése körül a felperes és az alperes egyedüli tulajdonában lévő és az alperes utasítására eljáró prágai cég közt felmerülő jogvita eldöntését a felperes kétségtelenül jogszerűen kérheti az alperes, mint a vita tárgyául szolgáló szerződést vele megkötött másik ügyfél ellen indított perben. (1932. szept. 16. — P. IV. 823/1931.)

255. Pp. 270. §., Mt. 1709. §. — Polgári perben vizsgálata csendőri fegyverhasználat jogossága kérdésének. Katonai bíróság döntésének joghatálya. — A katonai bíróság hatásköre alá tartozó csendőrség fegyverhasználati cselekményét a katonai bí-

róságok mindenkivel szemben joghatályos módon döntenek el és e jogerős megállapítással szemben a polgári bíróság nem bocsátkozhatik többé annak vizsgálataiba, vajjon a magánjogi kártérítés szempontjából a kérdésben forgott fegyverhasználat nem minősíthető-e jogellenesnek s ekként kártérítési marasztalásra alkalmas jogalapnak.

K. A m. kir. Kúria a 49. sz. polgári jogegységi döntvény meghozatala alkalmával a maga egészében vizsgálat és döntése tárgyává tette, hogy a büntetőbíróság jogerős érdemi határozatát a polgári bíróság az előtte érvényesített magánjogi igény elbírálásánál köteles-e egyáltalán s ha igen, milyen vonatkozásban elfogadni és idevonatkozó döntése akként szól, hogy: a polgári bíróság az eléje vitt magánjogi igény elbírálásánál nemcsak a büntetőbíróság felmentő ítéletének (az eljárást megszüntető határozatának), hanem elítéltetést tartalmazó ítéletének döntéséhez és ténymegállapításához sincsen kötve, kivéve, ha valamely különleges jogszabálynál fogva a magánjogi igény érvényesítésének jogalapja, vagy feltétele a büntetőbíróságnak elítéltetést tartalmazó ítélete.

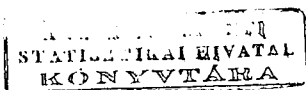
Az adott esetben a fellebbezési bíróság a felperest kártérítés iránti keresetével abból az okból utasította el, mert a csendőrhatalóság megállapította, hogy V. Péter csendőrmester 1929. évi augusztus hó 20-án éjjel 23 órakor a korcsmai verekedés alkalmával történt fellépésekor szolgálati fegyverét önvédelemből jogosan használta s ebből folyóan a vétklen kártételre vonatkozó magánjogi szabályokat se találta alkalmazhatónak.

A felperes e döntést alaki és anyagi jogszabálysértés okából támadja. A panaszok nem helytállóak.

A magyar kir. Kúria fenti jogegységi döntvényében félre nem érthető szabatosággal jelentette ki, hogy amennyiben a magánjogi igény érvényesítésének jogalapja, vagy feltétele a büntetőbíróságnak elítéltetést tartalmazó jogerős ítélete, akkor a polgári bíróság a különleges jogszabály tartalma szerint kötve van a büntetőbíróság ítéletéhez. Természetesen ily különleges jogszabály esetén a polgári bíró kötve van a felmentő határozat ténymegállapításához is, mert a kártérítés jogalapja, vagy feltétele csak az elítéltetés (marasztalás) lehet.

Ebből foly, hogy a ... mint a fejből ... Ez okfejtésből foly az is, hogy, ha a katonai bíróságok valamely cselekmény miatt elítéltetést tartalmazó jogerős ítéletet nem hoznak, akkor magánjogi marasztalásnak helye nem lehet. Csakis oly értelemben nyerhetnek alkalmazást fegyverhasználat esetében a kártérítésre vonatkozó magánjogi szabályok és ebben a vonatkozásban csakis ily értelem tulajdonítható az 1921: XLIX. t.-c. 25. §. utolsó bekezdésében foglalt ama jogszabálynak, hogy a tényleges katonai egyének polgári viszonyaik tekintetében a polgári törvényeknek és hatóságoknak vannak alávetve. E rendelkezés okszerű folyománya az 1930. évi III. t.-c. 6. §-ának az a rendelkezése, hogy katonai bíróságok kártérítést, kártalanítást, vagy más vagyoni elégtételt akkor sem állapítanak meg, ha az igény valamely anyagi büntető jogszabály kifejezett rendelkezésén alapszik.

Ezekből nyilvánvaló, hogy a fellebbezési bíróság nem követte el az

1869: IV. t.-c. 1., 20. és 22. §-ban foglalt jogszabályok panaszolt megsértését sem.

A kifejtettekből foly, hogy a véletlen baleset miatt a felperes a hiányzó vétkesség jogalapján túlmenőleg a méltányosság elvé alapján sem igényelhet az alperestől kártérítést. (1932. szept. 15. — P. III. 466/1931.)

256. Pp. 88. §. — Mellékbeavatkozó felülvizsgálati kérelme. — A Pp. 88. értelmében a mellékbeavatkozó jogosítva van a fél érdekében, a per állása szerint, minden cselekményt véghez vinni s így a fellebbezési bíróság ítélete ellen felülvizsgálattal is élni s perbeli cselekményének csak akkor nincs hatálya, ha a fél cselekményeivel ellentétben áll. Nem lehet azonban kifejezett vagy tényekben megnyilvánuló akarat nélkül ily ellentétre következtetni pusztán abból, hogy a fél a fellebbezési bíróság ellen jogorvoslattal nem élt, sem pedig abból, hogy a per tárgyának a birtokát a felperesnek átengedte, ha ez az átengedés, a végrehajtható ítélet hatása alatt a végrehajtási költség kikerülése végett történt. (K. 1932. szept. 27. — P. III. 2107/1930.)

257. Pp. 386. §. — Élőleges bizonyítás felhasználása. — Annak, hogy a felek minden további jogorvoslat nélkül kötelezőnek ismerik el az előzetes szemle eredményét, okszerűen csak az az értelem tulajdonítható, hogy egyező vélemény hiányában a többség véleménye, mint a szemle során kialakult eredmény lesz a felekre végérvényesen irányadó.

K. Ez természetesen csak a szakértők által szakszempontról és számszerűleg megoldandó kérdésekre vonatkozik, de nem állhatja útját annak, hogy a felek a többségi véleményben felsorolt túlfizetéseknek (pl. a 8. és 9. pontban felsoroltaknak) jogszerűség szempontjából — akár a vélemény kelte idejében, akár a jótállási idő letelte utánra maradt végelszámolás keretében túlfizetésként figyelembe vehető voltukat vitássá tehessek.

De nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a felperesek keresetükben a B. /- jelű megállapodásra hivatkozással az építkezés befejezése előtt keletkezett többségi szakvéleményre alapítottan érvényesítenek az alperes építővállalkozó ellen túlfizetésként jelentkező 245,862.433 K-t, holott e többségi vélemény 372,769.376 K túlfizetést állapít meg, a felperesek pedig egyáltalában nem részletezik az érvényesített összeg keletkezését és csak az ehelyütt beadott válasziratuk tartalma ad alapot arra a következtetésre, hogy a kereseti összeg a végelszámolásnak szerintük jelentkező eredménye.

Ha pedig végelszámolás a per tárgya, akkor az építkezés befejezése előtt keletkezett szakvélemény egymagában nem döntheti el a per sorsát, hanem tisztázandó az is, hogy a véleményben szem előtt tartott időpontra túl folytatott építkezés során keletkeztek-e az alperes javára vagy terhére új követelések, illetve tartozások s azok mily összeget képviselnek. (1932. szept. 27. — P. IV. 924/1930.)

258. Pp. 666., 704., 716., 723. §. — Gondnoksági pertől elválás után árvaszéki ügyész beavatkozása folytán per folytatása.

A Pp. 723., 716., 666. és 704. §. értelmében a gondnoksági per felperese az ítélet jogerőre emelkedéséig az eljárás bármely szakában elállhat ugyan keresetétől, de az eljárást folytatni kell, ha a keresetet a Pp. 704. §. szerint félként jogosítottak valamelyike magáévá teszi. E rendelkezés következtében a beavatkozó a pert abban az állapotban veszi át, mint az az elállás idejében volt s így a beavatkozási határidő letelte előtt a bíróság a már megtett intézkedéseit meg nem változtathatja s hatályon kívül nem helyezheti.

K. A Pp. 704. §. értelmében beavatkozásra jogosított az árvászéki ügyész is. Beavatkozásának a következménye tehát a pernek folytatásával az volt, hogy a beavatkozásig meghozott bírói intézkedések, így a zárlat elrendelése is, hatályukat megtartották. Ebből folyóan, az 1885. évi VI. törvénycikk 7. §-ában foglalt rendelkezésnél fogva, annak következtében, hogy a jelen perbeli felperes jogerőre emelkedett ítélettel gondnokság alá helyeztetett, a felperes cselekvési képességére vonatkozólag az 1877. évi törvénycikk 33. §-ában meghatározott joghatály a zárlat elrendelését tárgyozó hirdetménynek a hivatalos lapban 1927. február 19-én történt első kihirdetésétől számítatik. Nincs a cselekvőképesség tekintetében tehát jelentősége annak, hogy E. Ferencnek a keresettől való elállása után ugyan, de az árvászéki ügyész beavatkozása előtt, a bíróság a zárlatot megszüntette s utóbb a beavatkozás után azt újból elrendelte s közzétette. Az ezzel kapcsolatosan a mellékbeavatkozó részéről felhozott érvelések ennélfogva alaptalanok.

A kifejtettekből következik, hogy a felperes az 1927. szeptember 1-én kelt okiratba foglalt nyilatkozatát, mint oly nyilatkozatot, amellyel haszonélvezeti jogáról mond le, gondnokának jóváhagyása nélkül, jogérvényesen, az 1877. évi XX. t.-c. 33. §. értelmében, nem tehette meg s így az jóváhagyás hiányában érvénytelen és érvénytelen az e nyilatkozat alapján kiállított törlési engedély is. (1932. szept. 27. — P. III. 2107/1930.)

259. Vn. 7. §., 1918: XXII. t.-c. 8. §. — Végkielégítést pótló segély lefoglalása közszolgálati nyugdíjas ellen vezetett végrehajtás során.

K. A m. kir. belügyminiszternek az iratok közt elfekvő ad 74.047/1931. III. számú rendelete értelmében a végrehajtást szenvedő részére 1440 P engedélyzetett „a nyugdíjalapból végkielégítést pótló segélyképen”.

Végrehajtást szenvedőnek ezt a járandóságát tiltották le kielégítési végrehajtás során a végrehajthatók.

A folyósított segély az idézett miniszteri rendelet szerint a végkielégítést pótolván, az természetszerűleg a végkielégítés jogi sorsát osztja.

A végkielégítés pedig lényegileg nem egyéb, mint a havi illetmények bizonyos mennyiségének egyszerre és egy összegben kiadott összege; természete szerint tehát a szolgálati illetmények fogalmi körébe vonható és azok keretét közt legközelebb a nyugdíjilletményekhez áll. Erre mutat az 1908. évi XLI. t.-cikk 7. §-ának második bekezdése is, amely a végkielégítést a végrehajtási foglalás tekintetében a nyugdíjjal egyenlőnek tekinti.

Az 1918. évi XXII. t.-cikk 8. §-a értelmében a közszolgálati alkalma-

zottak és nyugdíjasok hivatali járandóságaiból — ami alatt az idézett t.-cikk 1. §. 2. bekezdése értelmében a ténylegességi illetményeket és a nyugdíjat a lakáspénz és lakbérnyugdíj kivételével kell érteni — csak az ott felsorolt követelések tekintetében lehet kielégítést keresni. A végrehajthatók követelése ezek közé nem tartozik.

Minthogy ezek szerint a másodbíróság tévesen mondta ki, hogy a szóbanforgó végkielégítést pótió segély végrehajtás alá vonható: a m. kir. Kúria a végrehajtást szenvedő felfolyamodása folytán a másodbíróság végzését megváltoztatta, az elsőbírósnak helyes rendelkezését hagyta helyben és az I. r. végrehajthatót a sikerre vezetett felfolyamodás költségének viselésére kötelezte. (1932. okt. 21. — Pk. V. 4563/1932.)

260. Tkr. 88. §. c) pont, Mt. 1196. §. — Jelzálogjog előjegyzése kereskedelmi könyvkivonat alapján készfizető kezés ellen. I. A kereskedelmi könyvkivonat alapján a jelzálogjog előjegyzése csupán az egyenes adós ellen rendelhető el, de nem oly harmadik személy ellen, aki nem magának az elkönyvelt ügyletnek az alapján, hanem a könyvben adósként bevezetett személyért külön jogügylettel vállalt kötelezettségből kifolyóan akár mint készfizető, akár mint kezés van kötelezve, mert az ily kötelezettségi viszony bizonyítására a kereskedői könyvek nem alkalmasak s az más módon bizonyítandó. — II. A készfizető kezességvállalás egymagában — a készfizető kezességéből származható fizetési kötelezettség telekkönyvi biztosítására vonatkozó engedély megadásának hiányában, — rendszerint nem jogosít fel jelzálogjog szerzésére.

K. Az alperes úgy a pernek a felülvizsgálati eljárást megelőző szakában, mint magában felülvizsgálati kérelmében is a felperes kereseti előadásával egyezően beismerte, hogy a felperes — B. Istvánnak az alperessel kötött bizományi ügyletéből eredő kötelezettségeiért — készfizető kezességét vállalt.

A felek egyező előadása alapján nem vitásként jelentkező ebből a tényből nem vonható következtetés arra, hogy a felperesnek a jogállása az alperessel szemben ugyanaz volna, mint B. Istvánnak.

Mert míg B. István az alperessel a bizományi szerződés alapján áll jogviszonyban s kötelezettségeiért egyenes adósként felel, addig a felperes és az alperes közötti jogviszonyt a köztük létrejött és járulékos természete ellenére is külön jogügyletnek tekintendő kezességi szerződés szabályozza és pedig oly módon, hogy a felperes az egyenes adósként szereplő B. István tartozásaiért készfizető kezésként felel, aki az alperessel szemben az őt saját személyében megillető kifogásokat is érvényesítheti.

Alapítalanul vitatja ennélfogva az alperes felülvizsgálati kérelmében azt, hogy ő a jogügylet egységessége folytán nem választhatta szét B. Istvánnak és felperesnek vele szemben fennálló kötelezettségeit, sőt a Kt. 25., 28., 31. §-ai értelmében egyenesen kötelezve volt arra, hogy könyvkivonatában úgy a felperest, mint B. Istvánt abban az egyforma elbánásban részesítse, hogy mindakettőt egyenes adóstársnak tüntesse fel.

Alaptalan e részben a Kt. 25., 28. és 31. §-aira történt hivatkozás is, mert idevonatkozóan csupán a Kt. 25. §-a tartalmaz rendelkezést, és pedig annyiban, hogy a kereskedőnek azt teszi kötelességévé, hogy oly könyveket vezessen, amelyek ügyleteit teljesen, tehát hűen tüntetik fel. Következésképpen a Kt. 25. §-a egyenesen kizárja annak az álláspontnak a helyállóságát, hogy az alperesnek a könyveiben a felperest B. István egyenes adóstårsának, s nem készfizető kezésének kellett feltüntetnie.

A m. kir. Kúria állandó gyakorlatának (C. 9195/1903., 5848/1905., 6781/1905., Pk. V. 8237/1926. és Pk. V. 984/1929.) megfelel a fellebbezési bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy a ... mint a fejbén I. a...

Helyes ennél fogva a fellebbezési bíróságnak az a megállapítása is, hogy amennyiben a keresettel töröltetni kért jelzálogjogi bekebelezés elrendelésének alapjául szolgáló C. alatti könyvkivonat a felperesnek készfizető kezesi jogviszonyát hűen tüntette volna fel, úgy annak alapján az alperes ingatlan illetőségére a tkvi rendtartás 88. §-ának C. pontja értelmében a jelzálogjog előjegyzése elrendelhető nem lett volna.

E részben tehát jogszabálysértést az alperes szintén alaptalanul panaszol.

Minthogy pedig ekként az alperes jelzálogjog szerzése a bejegyzés alapjául szolgáló könyvkivonat valótlan tartalmának a következménye, e jogszerezés nélküli az érvényes alapot.

Ez okból az ily módon szerzett jelzálogjog törlésére irányuló keresetnek a fellebbezési bíróság jogszabálysértés nélkül adott helyet.

Helytálló ez a jogi álláspont annyival inkább, mert a ... mint a fejbén II. a... A valótlan tartalmú könyvkivonat pedig a felperesnek a telekkönyvi bejegyzéshez való hozzájárulása hiányát ép úgy nem pótolja, mint az a hamisított kötelezvény, amelyet a hitelező az egyébként fennálló kölcsöntartozásról jelzálogjog szerzése céljából maga állít ki.

Ekként az alperes jelzálogjog szerzése s az erre vonatkozó telekkönyvi bejegyzés anyagjogilag is helytelen, mert a bejegyzés alapjául szolgáló anyagjogi megegyezés nincs meg s a telekkönyv nem az anyagjogilag jogszerező állapotot tünteti fel.

Ily esetben a telekkönyv tartalmának az alperes által történt megváltoztatása azt az anyagi jogszabályt sérti, amely szerint a telekkönyv tartalmát — azt itt fenn nem forgó kivételektől eltekintve, — rendszerint csak annak a joghatályos hozzájárulásával szabad megváltoztatni, akinek jogát a változtatás érinti.

A kifejtettekre figyelemmel, a felperes kereseti kérelmének megítélhetőségét a 424. számú elvi határozat sem zárja ki és pedig annál kevésbbé, mert a telekkönyvi hatóság az alperes által bemutatott könyvkivonat alapján a telekkönyvi eljárási jogszabályoknak megfelelően rendelte el a jelzálogjog előjegyzését. Felfolyamodási úton tehát a felperes az őt ért jogszérelem tekintetében orvoslást nem nyerhetett, amennyiben telekkönyvi eljárási jogszabályt a jelzálogjog előjegyzése nem sértett. Annak a kérdésnek a vizsgálata és elbírálása pedig, hogy a bemutatott könyvkivonat a felek jogállását hűen tünteti-e fel, a telekkönyvi hatóság hatáskörén kívül esett, következésképpen a jogorvoslat módjaként egyedül a törlés iránti kereset jelentkezik.

Mindezeknél fogva a kir. Kúria a keresetnek helytadó ítéleti döntést támadó felülvizsgálati kérelmet annyival inkább elutasította, mert az a kérdés, hogy a peres felek és B. István közt csupán az F/1. alatt csatolt levél tartalmával azonos tartalmú, vagy oly megállapodás jött-e létre, amely szerint a felperes a B. Istvánnal fennálló bizományi megállapodást egész terjedelmében a saját készfizető kezességi klauzulájával egészítette ki, a kereseti igény elbírálásánál a kifejtett jogi álláspont szerint nem ügydöntő, miért is az idevonatkozó ténymegállapítást támadó panasznak nincs súlya. (1932. okt. 8. — P. V. 914/1932.)

261. K. e. 21. §. — Végrehajtás elrendelése kényszeregyességi eljárás megindítása után végkielégítés erejéig. Végkielégítés jogi természete. — A végkielégítés lényegileg nem egyéb, mint a havi illetmények bizonyos mennyiségének egyszerre és egy összegben meghatározott összege; természete szerint tehát a szolgálati illetmények fogalmi körébe esik és azok keretei között legközelebb a nyugdíj-illetményekhez áll. Erre mutat az 1908: XLI. t.-cikk 7. §. 2. bekezdése is, amely a végkielégítést a végrehajtási foglалás tekintetében a nyugdíjjal egyenlőnek tekinti.

K. A végrehajtás alapjául szolgáló per irataiból az állapítható meg, hogy a végrehajtható, ki a végrehajtást szenvedő kereskedelmi vállalatnak tisztviselője volt, két és fél havi fizetést kitevő 800 P végkielégítés iránt indította meg keresetét, és a bíróság ezt a végkielégítési összeget a végrehajthatónak jogerősen megítélte.

A 6340/1927. M. E. sz. rendelettel kiegészített 1410/1926. M. E. sz. rendelet 21. §-a értelmében a kényszeregyességi eljárás megindítása nem gátolja a végrehajtás elrendelését ipari vagy kereskedő munkaadóval szemben és pedig munkabérekövetelés tekintetében legfeljebb havi 160 P, nyugdíj követelés tekintetében pedig legfeljebb havi 80 P erejéig.

... Mint a fejbén ...

Figyelemmel már most arra, hogy a végrehajtható végkielégítés fejében két és fél havi illetményét igényelte és a bíróság ezt ítélte meg részére, és ekként a végrehajtás a fentiek szerint legfeljebb havi 80 P nyugdíj illetményt számítva, összesen 200 P erejéig volna a végrehajtás elrendelhető, és figyelemmel arra, hogy a gy.-i kir. járásbíróság az iratok közt elfekvő P. 8703/1931/7. számú végzésével a végrehajtható javára végrehajtást szenvedővel szemben 300 P erejéig már kielégítési végrehajtást rendelt el, és így ezt meghaladóan a fentebb idézett rendelet értelmében további végrehajtás a kényszeregyességi adós ellen el nem rendelhető, ezért a másodbíróság elutasító végzését a most kifejtett okokból a m. kir. Kúria helyben hagyta. (1932. szept. 30. — Pk. V. 4301/1932.)